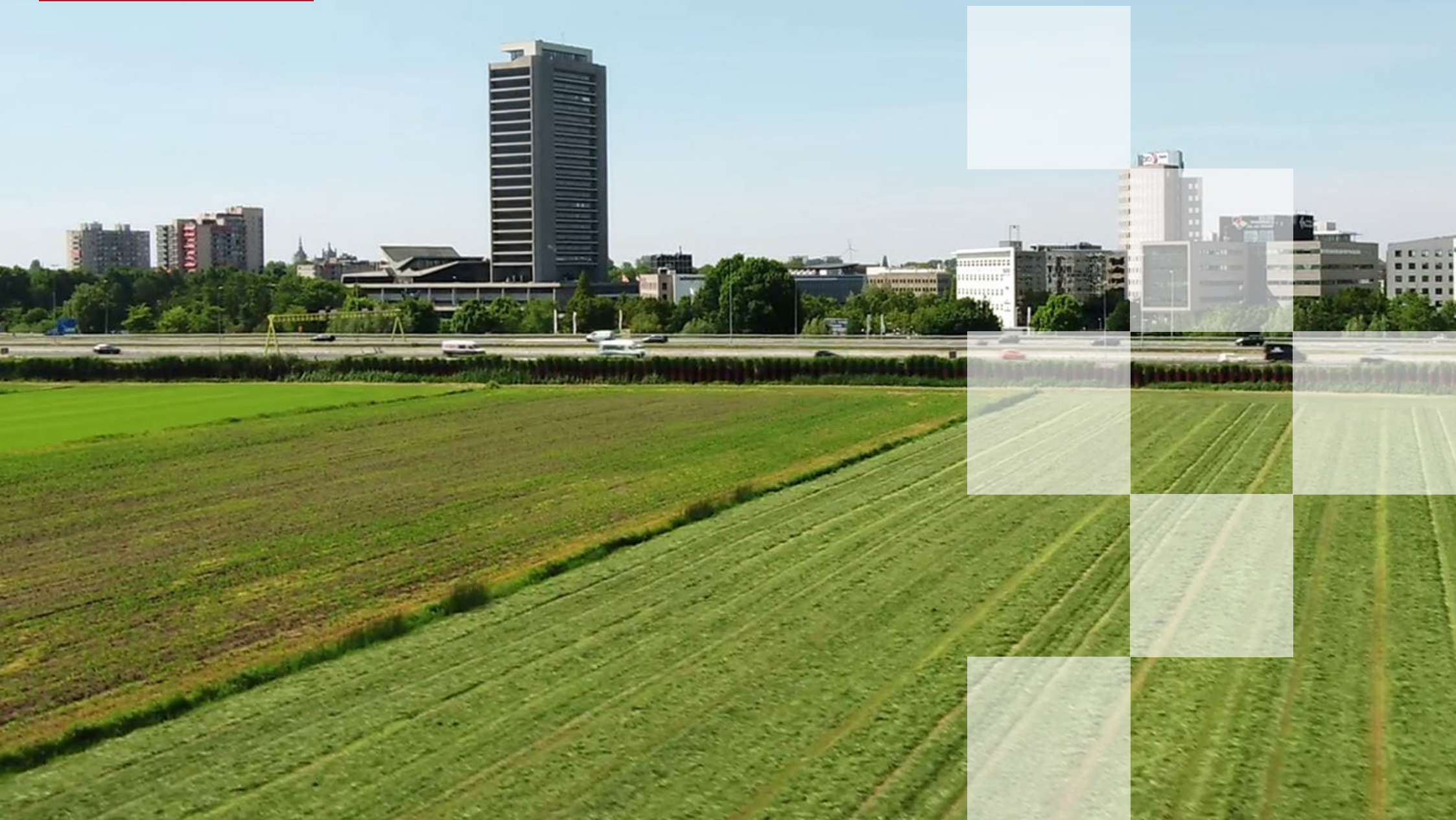

OVERDRACHTSDOSSIER 2023

Provincie Noord-Brabant

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

4 DE BRABANTSE OPGAVEN

- 4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving
- 4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit
- 4.3 Duurzame en concurrerende economie
- 4.4 Energietransitie
- 4.5 Klimaatproof
- 4.6 Samenbindende thema's

2 BRABANT ANNO 2023

- 2.1 De Staat van Brabant
- 2.2 Dynamiek in de samenleving
- 2.3 Taken en rollen van de provincie

5 HOE WIJ (SAMEN)WERKEN

- 5.1 Een opgavegestuurde netwerkorganisatie
- 5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget
- 5.3 Samenwerken met onze partners

3 STUREN MET KADERS

- 3.1 Omgevingsvisie
- 3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's
- 3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus

BIJLAGEN FACTSHEETS

1. INLEIDING

Op 15 maart 2023 zijn de verkiezingen voor Provinciale Staten geweest. Alle Brabanders hebben hun stem uit kunnen brengen en daarmee is een keuze gemaakt over de toekomst van Brabant. Deze politieke keuze vertaalt zich de komende tijd in een nieuw akkoord met plannen voor de periode 2023-2027. Met voorliggende handreiking willen wij als ambtelijke organisatie u - de nieuw verkozen Statenleden - meenemen in de huidige situatie van de Provincie Noord-Brabant. Aan welke opgaven en ambities werken we? Wat laat onze databank de 'Staat van Brabant' zien? Wat zijn relevante trends en ontwikkelingen? Kortom, vanuit welk startpunt stapt u de nieuwe bestuursperiode in?

1. INLEIDING

Startpakket voor Provinciale Staten

In samenhang met het inwerkprogramma voor Provinciale Staten bieden wij met de ambtelijke handreiking een startpakket aan met relevante informatie. Een hulpmiddel tijdens het inwerken en desgewenst te benutten als inspiratiebron voor de coalitievorming. De handreiking is daarom feitelijk en neutraal. Ook kiezen we bewust voor informatie op hoofdlijnen met aanvullend verwijzingen naar verdiepende informatie. Onder meer in de vorm van factsheets. Op die manier kunt u als Statenlid zich naar eigen inzicht verder inlezen.

Samen Brabant mooier maken: koers bepalen in een dynamische samenleving

Samen Brabant mooier maken. Met en voor de Brabanders. Vanuit dat idee werken we als provincie met onze partners aan maatschappelijke opgaven. Provinciale Staten zet daarvoor de koers uit. Een belangrijke, maar zeker geen eenvoudige taak. Er speelt namelijk veel. Het zijn tijden van crisis én van langjarige transitie. Thema's als het klimaat, energievoorziening, inflatie, de woningbouw, bereikbaarheid, het landelijk gebied en de landbouw vragen veel van de Brabanders. De impact van deze uitdagingen is groot en direct voelbaar voor veel mensen. In de wereld, in Nederland en in Brabant.

Provinciale Staten: controlerend en kaderstellend

In dit speelveld is de rol van Provinciale Staten - als volksvertegenwoordiging - controlerend en kaderstellend met budgetrecht. Met het stellen van kaders stuurt sturen de Staten op het bepalen en realiseren van ambities en doelen. De afgelopen jaren zijn door PS veel kaders gesteld. Daaronder de Omgevingsvisie uit 2018, die een visie geeft op de toekomstige Brabantse leefomgeving. Van daaruit zijn kernwaarden uitgewerkt. Voorts zijn ambities en doelen richting 20230 en 2050 bepaald aan de hand van vijf maatschappelijke opgaven. De Staten hebben in de afgelopen Statenperiode diverse beleidskaders vastgesteld waarmee deze ambities en doelen verder zijn geconcretiseerd.

Maatschappelijke hoofdogaven Omgevingsvisie:

- Gezonde en Veilige leefomgeving
- Energietransitie
- Klimaatproof
- Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit
- Duurzame en concurrerende economie

1. INLEIDING

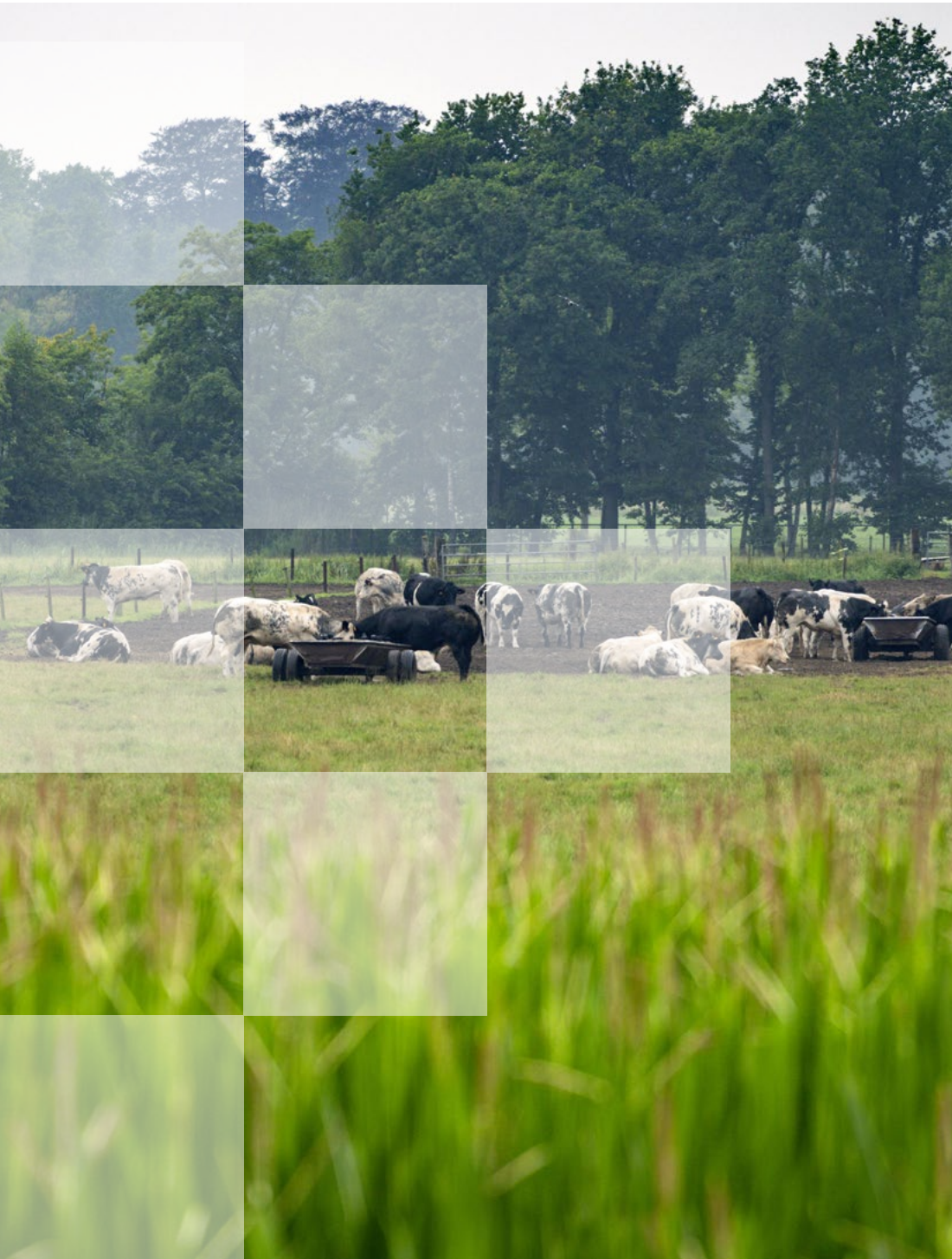
Provinciale Staten aan zet

De reeds vastgestelde beleidskaders zijn een gegeven voor de organisatie. De nieuwe Staten kunnen daarop voortbouwen. Uiteraard kunnen de nieuwe Staten ook besluiten bestaande kaders aan te scherpen, te actualiseren, aan te passen en/of nieuwe doelen te stellen. Sowieso zullen de bestaande kaders door de nieuwe Staten moeten worden gezien in het licht van de veranderde opgaven van de provincie en de groeiende complexiteit en integraliteit van de vraagstukken, zoals bijvoorbeeld zichtbaar in de opdrachten van het Rijk aan de provincies rondom het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het opstellen van een ruimtelijk voorstel.

De ambtelijke organisatie kan Provinciale Staten helpen overzicht te verkrijgen en koers te kiezen voor de toekomst van Brabant. Het nog op te stellen bestuursakkoord voor 2023-2027 is daarvoor het eerste instrument. Wij hopen dat deze handreiking kan helpen dat instrument gestalte te geven.

Leeswijzer

We starten in hoofdstuk twee met 'Brabant anno 2023'. Wat laat de Staat van Brabant zien en welke taken en rollen heeft de provincie? In hoofdstuk drie zoomen we in op de beleids- en sturing en verantwoordingscyclus. Aan welke opgaven en ambities werken we momenteel en hoe doen we dat? In hoofdstuk vier vertalen we dit aan de hand van de vijf hoofdopgaven uit de Omgevingsvisie en de samenbindende thema's naar majeure thema's voor de komende bestuursperiode. Tot slot komt in hoofdstuk vijf de provinciale organisatie en de samenwerking met onze partners aan bod.

2. BRABANT ANNO 2023

Brabant anno 2023. Hoe staat Brabant er voor? Hoe staan de Brabanders er voor? Het zijn belangrijke vragen voor ons als provincie om te kunnen bepalen waar we naar toe willen en wat we daarop te doen hebben. Het zijn ook vragen die niet eenduidig te beantwoorden zijn. In dit hoofdstuk schetsen we daarom – zonder volledig te willen/kunnen zijn – een aantal relevante trends en ontwikkelingen om een algemeen beeld te vormen.

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ 2.1 De Staat van Brabant
pagina 7
- ▶ 2.2 Dynamiek in de samenleving
pagina 10
- ▶ 2.3 Taken en rollen van de provincie
pagina 11

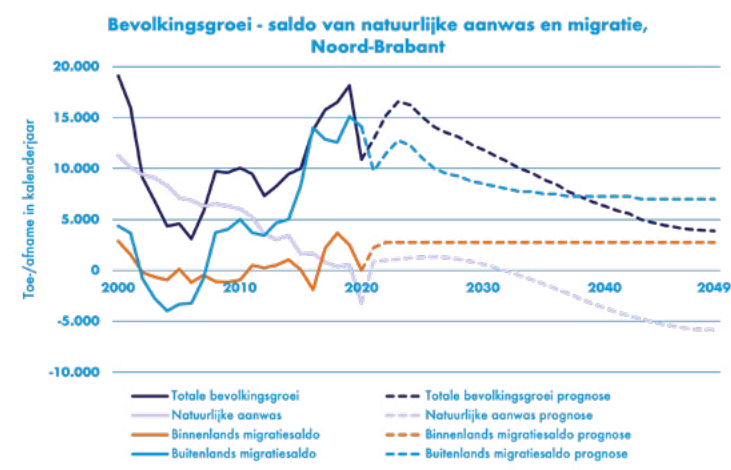
2.1 DE STAAT VAN BRABANT

Anno 2023 telt Noord-Brabant ruim 2.625 miljoen inwoners. De bevolking groeit naar verwachting richting de 3 miljoen in 2050 (+10%). De bevolkingsgroei is de laatste jaren sterk toegenomen – tot ruim 30.000 in 2022, het hoogste niveau in meer dan 50 jaar – en wordt bijna volledig bepaald door de (sterk) opgelopen buitenlandse migratiesaldi (vooral arbeidsmigranten uit de EU). De natuurlijke aanwas – het verschil tussen geboorte en sterfte – neemt juist af. Richting 2050 is de prognose dat de bevolkingsgroei steeds verder afvlakt. Samenhangend met de vergrijzing wordt voorzien dat het aantal sterfgevallen structureel hoger komt te liggen dan het aantal geboortes. Na 2050 wordt verwacht dat de bevolkingsgroei in Brabant geleidelijk aan zal omslaan in een (lichte) bevolkingsafname.

Vergrijzing én meer jongeren

Brabant vergrijst, hoewel ook het aandeel jongeren na 2024 weer licht toeneemt. Daarnaast neemt het aantal (oudere) alleenstaanden sterk toe. Rond 2040 bereikt de vergrijzing haar hoogtepunt, waarbij de hoogste leeftijdsgroepen (75+) de sterkste groei laten zien. Binnen Brabant vergrijzen landelijke gebieden meer dan stedelijke gebieden. De ‘grijze druk’ is het aantal personen van 65 jaar en ouder in verhouding tot het aantal personen tussen de 20 en 65 jaar. De grijze druk lag in 2022 op 36%, maar loopt op naar ruim 50% in 2040. Ofwel, het aantal 65-plussers is dan even groot als de beroepsbevolking. Voor de groene druk (het aantal jongeren tot 20 jaar ten opzichte van de beroepsbevolking van 20-65) geldt een toename van 35% in 2022 naar 40% in 2040. Meer informatie over demografische ontwikkelingen is hier te vinden:

[Bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant \(2020\)](#)
[Kwartaalbeeld Woningmarkt Noord-Brabant](#)

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ **2.1 De Staat van Brabant**
pagina 7
- ▶ **2.2 Dynamiek in de samenleving**
pagina 10
- ▶ **2.3 Taken en rollen van de provincie**
pagina 11

De Staat van Brabant

De 'Staat van Brabant' beschrijft en verbeeldt de toestand van onze provincie met behulp van data. Het is een cijfermatige foto die de ontwikkeling op de vijf hoofdpogaven uit de Omgevingsvisie periodiek inzichtelijk maakt. Het doel is het bieden van inzicht in belangrijke ontwikkelingen. Niet om specifiek beleid te monitoren of te evalueren. Inzichten uit de Staat van Brabant kunnen gebruikt worden om het gesprek te voeren met andere overheden, partners, bedrijfsleven en de samenleving over het ontwikkelen van beleid en het invullen van de uitvoering daarvan.

Databank en dashboards

De Staat van Brabant bestaat uit een databank met gedetailleerde cijfers op diverse detailniveau's. Hierin kan iedereen zelf aan de slag. Om de toegankelijkheid te vergroten zijn echter ook dashboards gemaakt die op zes thema's (5 hoofdpogaven Omgevingsvisie plus demografische ontwikkelingen) de belangrijkste gegevens direct in beeld brengen. Je hoeft dan niet zelf te zoeken in de databank. De databank en dashboards vind je hier: <https://publicaties.brabant.nl/rapport-staat-van-brabant/>

Demografische gevolgen

Als wij als Brabanders in omvang en samenstelling veranderen, dan raakt dat nagenoeg alle (provinciale) beleidsterreinen. De komende decennia wacht Brabant grote veranderingen in de omvang en vooral in de leeftijds- en huishoudenssamenstelling van de bevolking. Die veranderingen brengen opgaven met zich mee en de effecten hiervan zullen op een groot aantal (beleids)terreinen merkbaar zijn.

Zo heeft de vergrijzing bijvoorbeeld gevolgen voor de benodigde (zorg)voorzieningen, zal de veranderende huishoudenssamenstelling (meer alleenstaanden) van invloed zijn op het type woningen dat nodig is, etc. etc. De toename van het aantal mensen en huishoudens leidt tot meer consumptie (en dus productie), een grotere energiebehoefte en mobiliteitsvraag. Daarmee gepaard gaat meer gebruik van natuurlijke bronnen, meer uitstoot en meer (rest)afval. En er zijn bijvoorbeeld gevolgen voor de arbeidsmarkt en sociaal-maatschappelijke structuren. Bevolkingsgroei, vergrijzing en (verdere) afname van de huishoudensgrootte zorgen er bovendien voor dat er de komende jaren nog een aanzienlijke huisvestingsopgave ligt. Daarbij gaat het ook om het vervangen van oude woningen. De groei concentreert zich naar verwachting in de steden. Groei en krimp verdelen zich dus niet evenredig en gelijktijdig over Brabant.

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ 2.1 De Staat van Brabant
pagina 7
- ▶ 2.2 Dynamiek in de samenleving
pagina 10
- ▶ 2.3 Taken en rollen van de provincie
pagina 11

Kanttekening:

- De gevolgen van corona, oorlog in Oekraïne en de energiecrisis zijn (nog) niet of beperkt in de data terug te vinden. De komende jaren zal blijken welke invloed die ontwikkelingen hebben op de 'Staat van Brabant'. Deze kan overigens ook positief zijn (bijvoorbeeld versnelde afname energieverbruik).
- We zien op diverse thema's weliswaar een positieve trend, maar ook onzekerheid of die lijn voldoende is om de lange termijn ambities te halen. Zo ligt er op het gebied van de uitstoot van CO₂, het aandeel van hernieuwbare energie en stikstof nog een forse opgave richting 2030.

Enkele gegevens uit de Staat van Brabant.

- ± 80% van de Brabanders is (zeer) tevreden is met het leven en de gezondheid.
- De arbeidsparticipatie stijgt naar 71,9% in 2021 en de werkloosheid is laag (3,5%).
- Het BBP volume is met 5,5% gegroeid en bedraagt per inwoner € 50.425 in 2021.
- De uitstoot van CO₂, fijnstof en stikstof daalt licht evenals het energieverbruik.
- Het aantal misdrijven en drugsincidenten is afgenomen.
- Brabant staat in de top 3 van Nederland als het gaat om innovatieve regio's en het aantal bedrijfsvestigingen stijgt.
- De kwaliteit van het water voldoet niet aan de wettelijke Europese eisen waar in 2027 aan voldaan moet worden (Kaderrichtlijn Water).

- Het ondernemersvertrouwen was nog positief, maar daalde in 2022 van een 11,6 naar een 4,8. Het vestigingsklimaat is stabiel en heeft een 6,6.
- De leegstand van agrarisch vastgoed stijgt richting 2035 naar verwachting van 13% naar 35%.
- Wat betreft gezondheid zien we dat ongeveer 50% van de Brabanders overgewicht heeft en te weinig beweegt. Deze cijfers stijgen bovendien.
- Het aantal sociale contacten tussen mensen is al meerdere jaren dalend evenals het aantal vrijwilligers.
- Tot slot zien we dat het in Brabant heter, natter (extreme regenval) én droger is geworden. En dat deze tendens naar verwachting doorzet richting 2050.

Gemiddelde per jaar	1950	2020	2050
Aantal hete dagen (>30 °C)	1	8	18
Aantal zeer natte dagen (>25 mm neerslag)	<2	2	8
Jaarlijkse neerslagoverschot	-50 mm	-150 mm	-300 mm

Eerste indruk Staat van Brabant

Bovenstaande informatie geeft een eerste indruk van de Staat van Brabant anno 2023. Deze hoofdlijn hebben we in een [infographic](#) verder inzichtelijk gemaakt om een eerste beeld te kunnen vormen. Bovendien kan iedereen zelf in de databank en de dashboards terecht. Daar is nog veel meer informatie over Brabant terug te vinden.

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ 2.1 De Staat van Brabant
pagina 7
- ▶ 2.2 Dynamiek in de samenleving
pagina 10
- ▶ 2.3 Taken en rollen van de provincie
pagina 11

2.2 DYNAMIEK IN DE SAMENLEVING

De ontwikkelingen in en buiten Brabant zorgen ervoor dat het onzekere tijden zijn. De coronapandemie is in 2022 gelukkig wat op de achtergrond is geraakt. Aan de andere kant is er nu sprake van een oorlog in Oekraïne, stevige inflatie en een energiecrisis die iedereen raakt. Daar komt nog eens de stikstof problematiek en de krapte op de woning- en arbeidsmarkt bij. De gevolgen hebben effect op de financiële situatie van onze inwoners, maar ook als het gaat om hun gezondheid, leefstijl, opleiding, onderneming en sociale problematiek.

Veerkracht en verbinding

Een veerkrachtig Brabant is in staat om de maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden. Om negatieve ontwikkelingen te dempen en nieuwe kansen juist te verzilveren. Dat kun je alleen samen doen. Met alle Brabanders. Als provincie hebben we dan ook een verantwoordelijkheid richting elke inwoner van Brabant om met hen in verbinding te blijven. Dit stelt eisen aan hoe wij (samen)werken aan onze ambities en ruimte bieden voor andere geluiden. Waarbij we onderstromen in de samenleving (h)erkennen. En we oog houden voor de Brabanders die zich niet roeren, maar juist wel gehoord willen worden.

Transities

De hiervoor genoemde urgente problematieken zijn verstrengeld in een aantal lange termijn ontwikkelingen. Zaken die al geruime tijd spelen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering, verstedelijking, kwaliteit van het landelijk gebied en digitalisering. In de [Strategische Kennisagenda](#) voor Brabant wordt dieper ingegaan op dergelijke transities en waarom deze relevant zijn. Een aantal voorbeelden van transities die momenteel spelen zijn:

- **Klimaatverandering:** het nemen van maatregelen om opwarming van de aarde te beperken (mitigatie) en het nemen van maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen (adaptatie).
- **Energietransitie:** het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen (CO₂) door besparing in het gebruik van fossiele brandstoffen en grondstoffen en het overschakelen naar duurzame vormen van energieopwekking.
- **Landelijk gebied:** versterken van de omgevingskwaliteit voor mens en natuur.
- **Landbouw:** De landbouw beweegt in de richting van een vitale sector die in harmonie met zijn omgeving opereert.
- **Circulaire economie:** duurzaam gebruik van grondstoffen en natuurlijke bronnen en het verminderen van het gebruik van niet vernieuwbare grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen).
- **Verstedelijking en mobiliteit:** beweging naar nieuwe vormen van verstedelijking en mobiliteit.
- **Digitalisering:** digitalisering en data worden steeds belangrijker en raken ook meer de kern van onze (strategische) beleidsontwikkeling, onze dienstverlening en onze bedrijfsprocessen.

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ 2.1 De Staat van Brabant
pagina 7
- ▶ 2.2 Dynamiek in de samenleving
pagina 10
- ▶ 2.3 Taken en rollen van de provincie
pagina 11

2.3 TAKEN EN ROLLEN VAN DE PROVINCIE

Het takenpakket van de provincie is divers. Soms wettelijk verplicht en soms op basis van eigen politieke keuzes. De rol die de provincie inneemt is daarbij ook verschillend. In de Omgevingsvisie zijn die rollen gedefinieerd als 'richting geven', 'beweging stimuleren' en 'ontwikkeling mogelijk en waar maken'.

Wettelijke taken

Als provincie hebben we medebewindstaken. Dit zijn de taken die ons vanuit wetgeving zijn opgedragen of taken waarover wij bevoegd zijn besluiten te nemen. Er is een belangrijk verschil tussen een 'opdracht' en een 'bevoegdheid' vanuit een wettelijke taak. Ter illustratie. Een provinciale weg brengt vanuit de Wegenwet de verplichting met zich mee deze te onderhouden. Het aanleggen van een nieuwe provinciale weg is een bevoegdheid die we desgewenst kunnen gebruiken. Daarbij doet de wetgeving vaak geen uitspraken over de wijze van uitvoering. Het is aan het bevoegd gezag zelf om dit in te vullen mits wordt voldaan aan de wettelijke kaders. Veel van de wettelijke taken van de provincie bevinden zich op het vlak van de leefomgeving, zoals natuur, water en milieu.

Niet-wettelijke taken

Naast wettelijke taken hebben we ook wat 'een open huishouding' wordt genoemd. Dat betekent dat elke provincie zelf mag bepalen met welke onderwerpen ze zich bezig wil houden om haar ambities te realiseren. De 'niet-wettelijke taken'.

Rijksopdrachten

Daarnaast krijgen we ook vaker 'opdrachten' van het Rijk zoals het maken van het ruimtelijk voorstel en het opstellen van het gebiedsprogramma NPLG. Maar ook het afsluiten van woondeals tussen regio's en Rijk zijn een voorbeeld. Deze opdrachten hebben niet altijd een (directe) wettelijke grondslag (vaak ook wel), maar hebben vaak wel een koppeling met geldstromen die bij het Rijk beschikbaar zijn.

Interbestuurlijk toezicht

Eén van de provinciale taken is het interbestuurlijk toezicht (IBT) op de gemeenten. Als provincie zien we er op toe de overheid haar taken blijvend goed uitvoert en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit onder welke omstandigheden dan ook, beschermd en geborgd is. We bevorderen hiermee dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun medebewindstaken correct uitvoeren en het goede voorbeeld geven naar burgers en bedrijven. In deze [factsheet](#) is meer informatie over het IBT terug te vinden.

2. BRABANT ANNO 2023

- ▶ 2.1 De Staat van Brabant
pagina 7

- ▶ 2.2 Dynamiek in de samenleving
pagina 10

- ▶ 2.3 Taken en rollen van de provincie
pagina 11

Regie op het verdeelvraagstuk

Alle grote vraagstukken hebben ruimtelijke gevolgen. Er moet veel gebeuren en liefst zo snel mogelijk. Dit terwijl de beschikbare fysieke ruimte steeds schaarser wordt. Niet alles kan op dezelfde plek en/of tegelijk. Ontwikkelen betekent daardoor óók het nemen van besluiten over de verdeling van ruimte. Vanuit dit perspectief is de afgelopen jaren de druk op de rijksoverheid toegenomen om meer regie te nemen in de ruimtelijke ordening en de volkshuisvesting. Het huidige kabinet heeft de noodzaak hiervan erkend maar ziet dat ook samengaan met een zwaardere rol voor de provincie en regio's.

Ruimtelijk voorstel

Regie op het verdeelvraagstuk uit zich onder meer in de vraag van het rijk aan provincies om een 'ruimtelijke voorstel' te maken (mei 2022). In dit voorstel moeten de perspectieven 'verstedelijking en mobiliteit', 'energie en klimaat' en 'landelijk gebied' samengebracht worden. De provincie dient daarbij als gebiedsregisseur op te treden om de nationale opgaven te verbinden met de provinciale en regionale. Op grond van een startpakket van het Rijk dienen we in oktober 2023 een ruimtelijk voorstel neer te leggen als opmaat naar een ruimtelijk arrangement waarin provincie en Rijk bestuurlijke afspraken maken over de verdere inpassing. Meer informatie over het ruimtelijk voorstel is in deze [factsheet](#) te vinden.

3. STUREN MET KADERS

De meeste trends en ontwikkelingen uit het vorige hoofdstuk zijn niet nieuw. Met veel van de opgaven zijn we als provincie al aan de slag en zijn er stappen voorwaarts gezet. Voor het sturen op deze opgaven en onze inzet hanteren we sinds 2006 het principe van Sturen met Kadern. Dit principe is bedoeld om Provinciale Staten optimaal in positie te brengen bij het uitvoeren van haar controlerende en kaderstellende rol. Daarnaast beoogt Sturen met Kadern scherp te brengen in de bevoegdheden van zowel Gedeputeerde- als Provinciale Staten en hun rol in de verschillende fases van beleidsontwikkeling.

3. STUREN MET KADERS

- ▶ **3.1 Omgevingsvisie**
pagina 16

- ▶ **3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's**
pagina 18

- ▶ **3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus**
pagina 19

Vanuit Provinciale Staten houdt de Commissie sturen en verantwoorden zich voortdurend bezig met de vraag of Sturen met Kaders tot de gewenste resultaten leidt en waar verbeteringen gewenst dan wel vereist zijn. Voor de nabije toekomst is relevant dat de Commissie eind 2022 de opdracht van de Agendavergadering gekregen heeft om de werkwijze financiële begrotingswijzigingen (Statenmededelingen met budgettaire consequenties) uit 2018 te evalueren. In haar overdrachtsbrief aan de Commissie sturen en verantwoorden 2023-2027 onderstreept de 'oude' commissie het grote belang van een voortdurende aandacht van PS voor Sturen met Kaders in het algemeen en de uitwerking hiervan in de praktijk.

Huidige werkwijze

In de afgelopen bestuursperiode is vanuit de Provinciale Staten de wens geuit om tot meer duidelijkheid en uniformiteit in de beleidsontwikkeling te komen. Deze wens is uitgewerkt in 'Koers 2030', waarover in september 2020 een statenmededeling is verstuurd.

3. STUREN MET KADERS

- ▶ 3.1 Omgevingsvisie
pagina 16

- ▶ 3.2 Beleidskaders en
uitvoeringsagenda's
pagina 18

- ▶ 3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus
pagina 19

De provinciale beleidsstructuur ziet er als volgt uit:

PS	<p style="text-align: center;">Omgevingsvisie</p> <p>Strategische doelen voor de lange termijn richting 2030 en 2050. <i>Verplicht & zelfbindend</i></p>	<p style="text-align: center;">Bestuursakkoord</p> <p>Politiek-bestuurlijke afspraken voor de bestuursperiode</p>	<p style="text-align: center;">Perspectiefnota</p> <p>Richtinggevende koers voor het volgende jaar</p>														
PS/GS	<p>Beleidskaders (gericht op 2030) Opgavegericht & kaderstellend. Zelfbindend.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Landbouw & Voedsel</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Economie</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Mobiliteit</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Gezondheid</td> <td rowspan="3" style="background-color: #1a3d4d; color: white; text-align: center; padding: 5px;"> Beleidskaders in voorbereiding <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Toekomstbestendig bestuur</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Wonen & Werken</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Leefomgeving</div> </td> </tr> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Data</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Interbestuurlijk toezicht</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Levendig Brabant</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Milieu</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Visie klimaatadaptatie</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Energieagenda 2019-2030</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Water & Bodem</td> <td style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px;">Beleidskader Natuur</td> </tr> </table>				Beleidskader Landbouw & Voedsel	Beleidskader Economie	Beleidskader Mobiliteit	Beleidskader Gezondheid	Beleidskaders in voorbereiding <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Toekomstbestendig bestuur</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Wonen & Werken</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Leefomgeving</div>	Beleidskader Data	Beleidskader Interbestuurlijk toezicht	Beleidskader Levendig Brabant	Beleidskader Milieu	Visie klimaatadaptatie	Energieagenda 2019-2030	Beleidskader Water & Bodem	Beleidskader Natuur
Beleidskader Landbouw & Voedsel	Beleidskader Economie	Beleidskader Mobiliteit	Beleidskader Gezondheid	Beleidskaders in voorbereiding <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Toekomstbestendig bestuur</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Wonen & Werken</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px;">Beleidskader Leefomgeving</div>													
Beleidskader Data	Beleidskader Interbestuurlijk toezicht	Beleidskader Levendig Brabant	Beleidskader Milieu														
Visie klimaatadaptatie	Energieagenda 2019-2030	Beleidskader Water & Bodem	Beleidskader Natuur														
GS/ organisatie	<p style="text-align: center;">Wettelijk verplichte Omgevingswetprogramma's</p> <p>Gericht op fysiek beleid en uitvoering. Activiteiten, resultaten & middelen. <i>Zelfbindend</i></p>		<p style="text-align: center;">Uitvoeringsagenda's (variabele looptijd)</p> <p>Gericht op beleid en uitvoering. Activiteiten, resultaten & middelen. <i>Zelfbindend</i></p>														
PS/GS/ organisatie	<p style="text-align: center;">Juridische instrumenten</p> <p>Projectbesluit Omgevingsverordening Omgevingsvergunning</p>		<p style="text-align: center;">Overige instrumenten</p> <p>Samenwerking Mensen & Kennis Digitalisering Financiële middelen</p>														

3. STUREN MET KADERS

▶ 3.1 Omgevingsvisie
pagina 16

▶ 3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's
pagina 18

▶ 3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus
pagina 19

3.1 OMGEVINGSVISIE

De Omgevingsvisie (2018) bevat een visie op de toekomstige Brabantse leefomgeving. Er zijn kernwaarden voor ons handelen in uitgewerkt evenals vijf inhoudelijke hoofdopgaven om beleid op uit te werken. Deze hoofdopgaven zijn bovendien voorzien van concrete ambities en doelen richting 2030 en 2050.

3. STUREN MET KADERS

- ▶ 3.1 Omgevingsvisie pagina 16
- ▶ 3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's pagina 18
- ▶ 3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus pagina 19

Naar een beter samenspel

De Omgevingsvisie is zelfbindend voor de provincie, maar juist ook bedoeld om het samenspel met onze partners te stimuleren. Het handelen van de provincie is daarom ook gericht op het samenbrengen van opgaven en het zoeken naar synergie en meerwaarde. Dat vraagt een blik die vanuit meerdere invalshoeken naar ontwikkelingen kijkt. In de Omgevingsvisie noemen we dit 'diep, rond en breed kijken'.

Diep: naar verschillende schaalniveaus kijken.

Rond: integraal en gebiedsgericht kijken.

Breed: vanuit meerdere partijen, ideeën en belangen kijken.

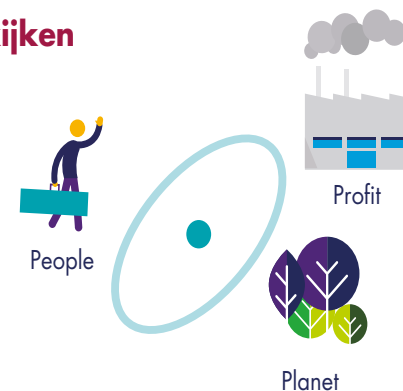
Omgevingsvisie als uitgangspunt

De Omgevingsvisie is vanuit het 'Sturen met Kaders' een belangrijk uitgangspunt voor het opstellen van beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor de leefomgeving. Het idee is dat hier heldere en consistente beleidslijnen door ontstaan. De Omgevingsvisie is echter niet allesomvattend en daarom ook niet het enige overkoepelende kader. Zo zijn ook een bestuursakkoord en perspectiefnota een centraal uitgangspunt als het gaat om beleidsvorming.

Diep kijken

Rond kijken

Breed kijken

3. STUREN MET KADERS

- ▶ 3.1 Omgevingsvisie pagina 16
- ▶ 3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's pagina 18
- ▶ 3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus pagina 19

3.2 BELEIDSKADERS EN UITVOERINGSAGENDA'S

De inhoudelijke beleidskaders vormen een nadere uitwerking van de omgevingsvisie en/of bestuursakkoord op meer specifieke onderdelen van het provinciale beleid. Zoals de naam al aangeeft zijn het richtinggevende documenten waarin Provinciale Staten kaders stelt in de vorm van ambities, doelen en uitgangspunten/randvoorwaarden. De beleidskaders worden vervolgens door Gedeputeerde Staten uitgewerkt in uitvoeringsagenda's. Hierin wordt opgenomen welke concrete projecten/producten/diensten worden gerealiseerd inclusief benodigde middelen en planning.

In dit overzicht zijn alle actuele beleidskaders en de uitvoeringsagenda's te vinden.

Stappen beleidscyclus

Voor het opstellen, vaststellen en evalueren van bovengenoemde beleidsstukken (beleidskaders en uitvoeringsagenda's) volgen we een vaste beleidscyclus. Deze kent 5 stappen:

3. STUREN MET KADERS

- **3.1 Omgevingsvisie**
pagina 16

- **3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's**
pagina 18

- **3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus**
pagina 19

3.3 STURING & VERANTWOORDINGSCYCLUS

De provincie werkt met gemeenschapsgeld om haar plannen en projecten uit te voeren. Om de voortgang te kunnen volgen en eventueel bij te sturen, hebben Provinciale Staten een sturings- en verantwoordingscyclus (S&V) vastgesteld. Deze cyclus en de daarbij horende documenten dienen te voldoen aan de Provinciewet, het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de eigen Financiële verordening Noord-Brabant 2020.

De S&V cyclus ziet er als volgt uit:

Meer informatie over deze documenten is hier te vinden: [Begroting en verantwoording - Provincie Noord-Brabant](#)

3. STUREN MET KADERS

- ▶ **3.1 Omgevingsvisie**
pagina 16

- ▶ **3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's**
pagina 18

- ▶ **3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus**
pagina 19

Programmeringsdag

De afgelopen bestuursperiode is ter voorbereiding op de jaarlijkse begrotingsbehandeling in november een programmeringsdag ingevoerd. Doel van deze programmeringsdag is dieper in te gaan op de programmering op het betreffende beleidsterrein voor het komende jaar. En daarmee in de volle breedte van het beleidsprogramma in plaats van alleen op dossierniveau van gedachten te kunnen wisselen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Een recente ontwikkeling is dat per 2023 de 'Rechtmatigheidsverantwoording GS', afgekort RMV wordt ingevoerd. Hiermee leggen GS zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening (is financiële rechtmatigheid). De RMV biedt de basis voor het gesprek tussen PS en GS, zowel kaderstellend als controlerend.

Onder de kaderstellende rol van PS horen de 'spelregels' voor de RMV zoals het bepalen van de verantwoordingsgrens en de rapporteringsgrens, zaken die PS extra toegelicht wil hebben in de paragraaf bedrijfsvoering, het vaststellen van het normenkader etc.

Bij de controlerende rol gaat het over de RMV en de paragraaf bedrijfsvoering bij de jaarstukken. GS leggen hierin verantwoording af over het gevoerde beleid. Vanuit de controlerende rol beoordelen PS deze, waarbij ze ook het college kunnen bevragen op de oorzaak van de geconstateerde fouten en op de maatregelen die GS nemen om deze in de toekomst te voorkomen/beperken.

De wetwijziging betekent dat Provinciale Staten medio 2023 een wijziging van de financiële verordening, controleverordening en normenkader voor audit relevante wet- en regelgeving dienen vast te stellen. Afhankelijk van de exacte invulling van de wetgeving wordt een grotere controlelast verwacht. De voorbereidingen zijn in volle gang. Vanuit de Commissie Sturen en Verantwoorden wordt actief met GS en organisatie meegedacht en via worden PS over de voorbereidingen en impact geïnformeerd.

Frauderisicobeheersing

De accountant heeft aangegeven dat de frauderisicobeheersing in de basis op orde is. De diverse provinciale kaders en handreikingen zijn al langer geleden opgesteld en daarom heeft de accountant geadviseerd om overkoepelende kaders ten aanzien van frauderisicobeheersing op te stellen (o.a. fraudeprotocol en fraude-responseplan). Hier gaat de ambtelijke organisatie mee aan de slag.

De Commissie Sturen en Verantwoorden heeft inmiddels een werkgroep ingericht om het onderwerp vanuit PS te volgen.

3. STUREN MET KADERS

- ▶ **3.1 Omgevingsvisie**
pagina 16

- ▶ **3.2 Beleidskaders en uitvoeringsagenda's**
pagina 18

- ▶ **3.3 Sturing & Verantwoordingscyclus**
pagina 19

Kansen- en risicomanagement

Kansen- en risicomanagement (afgekort: KRM) is relevant voor de sturing van de werkzaamheden. Het zorgt ervoor dat bewust wordt omgegaan met kansen en risico's in de organisatie en richting verbonden partijen/andere samenwerkingsverbanden. In wetgeving (bijvoorbeeld het BBV) en in bijvoorbeeld de financiële verordening ligt de basis voor KRM en het rapporteren/sturen daarop naar de Provinciale Staten i.r.t. het weerstandsvermogen van de provincie (mate waarin de provincie over financiële buffers beschikt om risico's op te vangen). Voor 2023 staat de evaluatie van de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen gepland. Het proces kansen- en risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn hier onderdeel van.

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

In de Omgevingsvisie zijn vijf maatschappelijke hoofdogaven voor Brabant vastgesteld. Dit is in het vorige hoofdstuk kort toegelicht. Daarnaast kennen we twee samenbindende thema's: Brede welvaart inclusief gezondheid en de digitale transformatie. Deze thema's spelen een rol in alle beleidsdomeinen. Hieronder volgt een introductie op de hoofdogaven en de samenbindende thema's. Meer informatie is beschikbaar via factsheets die voor diverse majeure onderwerpen zijn opgesteld.

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

Samenhangende opgaven

De vijf opgaven en samenbindende thema's zijn niet los van elkaar te zien. Er zijn diverse raakvlakken en overlappen. Een keuze in één beleidsveld heeft gevolgen voor een ander. Oog hebben voor het grotere geheel is dus van belang. Bovendien draagt beleid regelmatig bij aan de doelen van meerdere opgaven.

Integraal aan de opgaven werken is dan ook een aandachtspunt. In sommige gevallen gaat het vooral om beleid af te stemmen. In andere gevallen om diverse thema's tot één voorstel of aanpak te integreren. Denk hierbij aan het eerder genoemde Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG) en het ruimtelijk voorstel.

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ 4.1 **Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24
- ▶ 4.2 **Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27
- ▶ 4.3 **Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29
- ▶ 4.4 **Energietransitie**
pagina 31
- ▶ 4.5 **Klimaatproof**
pagina 32
- ▶ 4.6 **Samenbindende thema's**
pagina 33

4.1 GEZONDE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Een veilige en gezonde leefomgeving, met een goede omgevingskwaliteit, vormt de basis voor een beter Brabant voor mensen om in te wonen, leven en werken. Daarnaast kent Brabant een opgave als het gaat om een weerbare overheid. Dat heeft te maken met ondermijning en georganiseerde criminaliteit.

De majeure thema's in de komende periode op deze maatschappelijke hoofdpogave zijn:

A. Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG)

Het BPLG gaat over natuur, water, klimaat (met betrekking tot de landbouwopgave) en de landbouw. Daarmee dekt het niet alle opgaven in het landelijk gebied. Het BPLG is één van de bouwstenen voor de Brabantse aanpak van de nationale opgaven en het ruimtelijk voorstel. We staan als provincie voor een omvangrijke opgave om op 1 juli 2023 een toetsbaar gebiedsprogramma gereed te hebben en aan te bieden aan het Rijk. Een door het Rijk getoetst en aanvaard BPLG is noodzakelijk om tijdig rijksmiddelen voor uitvoering van de Brabantse ambities en doelen beschikbaar te krijgen.

Gebiedsgerichte aanpak groen-blauw

Bij de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak (GGA) werken we in en bij natuurgebieden in heel Brabant aan een sterk landelijk gebied. Het gaat om 17 gebieden, waarvan 14 stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden, waar de opgaven complex en urgent zijn. Dit doen we door samen met de betrokkenen in een gebied slimme combinaties van oplossingen te zoeken voor sterkere natuur, voldoende water met een betere kwaliteit, een goede bodem en de toekomst van de landbouw in balans met water, bodem en natuur.

Dat werken we uit tot een gezamenlijke gebiedsvisie en daarna tot concrete gebiedsplannen.

Meer informatie: [factsheet BPLG](#) en [GGA](#)

B. Brabantse ontwikkelaanpak stikstof

Brabant is een provincie met veel inwoners, bedrijvigheid, verkeersbewegingen én de hoogste veedichtheid van Nederland. Tegelijk koesteren we een rijkdom aan waardevolle Brabantse natuur. Natuur waarin de biodiversiteit onder druk staat door onder andere te veel stikstof. Stikstof is een belangrijke bouwstof voor alle leven op aarde. Stikstof is op zichzelf niet gevaarlijk, maar we hebben er te veel van. En dat komt door onze manier van leven. Schadelijke stikstofverbindingen slaan als voedingsstof neer in de natuur en verstoren zo het evenwicht. Samen met partners, ondernemers en inwoners werkt de provincie Noord-Brabant sinds 2020 aan het sterker maken van stikstofgevoelige, beschermde natuur, het verminderen van stikstofuitstoot en het helpen mogelijk maken van economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Brabant. Dat zijn de drie hoofdonderdelen van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS).

Meer informatie: [factsheet Stikstof](#), [factsheet staleisen IOV](#) en www.aanpakstikstofbrabant.nl

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

C. Natuur

Het grootste deel van het Brabantse natuurbeleid bestaat uit wettelijke taken. In oktober 2022 is het [Beleidskader Natuur](#) vastgesteld. Het natuurbeleid is gebaseerd op drie pijlers: robuuste natuur, Brabant Natuurinclusief, Natuur voor en door Brabanders.

We geven invulling aan de nationale en internationale afspraken die zijn gemaakt over biodiversiteit. Ook nemen we maatregelen om de externe druk op de natuur te verminderen. Binnen de komende bestuursperiode moeten meerdere (nationale) doelen gehaald worden. Denk hierbij aan doelen op het gebied van Natura 2000, het afronden van het Natuurnetwerk Brabant en de Kader Richtlijn Water (het behalen van de KRW doelen is ook voor natuur van belang, gezien de invloed van zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit op de natuur in Brabant). Daarnaast is natuur één van de kerndoelen in het Brabants Programma Landelijk Gebied.

Natuurdoelanalyses

Op 1 maart 2023 zijn [15 Natuurdoelanalyses](#) opgeleverd en naar de Ecologische Autoriteit gestuurd. Deze analyses zijn input voor het gebiedsprogramma dat Brabant voor 1 juli 2023 moet opleveren in het kader van het [NPLG](#) (zie ook fiche BPLG) en hebben betrekking op 15 van de 21 Natura 2000-gebieden in Brabant. Uit de Natuurdoelanalyses blijkt dat de natuur in de Brabantse Natura 2000-gebieden verslechtert. De verplichte Europese natuurdoelen worden met de huidige maatregelen niet behaald. Aanvragen voor vergunningverlening met stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden komen tijdelijk stil te liggen.

Meer informatie: [factsheet Natuur](#)

D. Water en bodem Sturend

Als provincie hebben we verantwoordelijkheid voor de beschikbaarheid en de kwaliteit van water. Centraal in het water- en bodembeleid zijn twee Europese richtlijnen die – vertaald in nationaal en provinciaal beleid - wettelijke taken en doelen met zich mee brengen voor ons watersysteem. Namelijk de Kader Richtlijn Water (KRW) en de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR). De KRW is daarbij niet vrijblijvend: uiterlijk eind 2027 moeten alle wateren in een goede toestand zijn. Als de doelen niet worden gehaald, zal de Europese Commissie de lidstaat hierop in gebreke stellen. Dit kan leiden tot een boete die doorgelegd kan worden naar de provincie. De kwaliteit van het water voldoet momenteel nergens helemaal aan de wettelijke Europese eisen voor 2027. Veel natuurgebieden in Brabant zijn daarbij structureel verdroogd. Er zijn daarom vergaande maatregelen nodig om de waterhuishouding weer op orde te krijgen.

Meer informatie: [factsheet Water en bodem](#)

E. Milieu

De bescherming van het milieu – om daarmee te zorgen voor een gezonde leefomgeving – is al van oudsher een kerntaak van de provincie. Er zijn de afgelopen jaren positieve stappen gezet voor het Brabants milieu, maar nog steeds wordt 4% van de ziektelast veroorzaakt door ongunstige milieu-omstandigheden. In het [Beleidskader Milieu 2030](#) zijn de provinciale ambities en de aanpak vastgelegd tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Uitgangspunt daarbij is de ambitie in de Omgevingsvisie dat Brabant in 2050 op alle aspecten van de basisopgave beter presteert dan de wettelijke normen. Voor tien milieuthema's is dit nader uitgewerkt: zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), externe veiligheid, luchtkwaliteit,

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

geluidhinder, geurhinder, lichtvervuiling, bodemkwaliteit, ondergrond, grond- en afvalstoffen en luchtvaart.

Meer informatie: [factsheet Milieu](#)

F. Omgevingswet

De Omgevingswet vervangt verschillende (milieu)wetten waarvoor de provincie als bevoegd gezag verantwoordelijk is. De uitvoering van deze wetten wordt sinds 2013 uitgevoerd door de drie Brabantse Omgevingsdiensten. De komst van de Omgevingswet heeft grote impact op de processen en werkwijzen tussen de diverse bevoegde gezagen en uitvoeringsinstanties. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van taken op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH). Het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) vormt hierbij een belangrijke schakel. Omdat het DSO nog niet gereed was, is de komst van de Omgevingswet al enkele keren uitgesteld. Op dit moment is de verwachting dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt.

Meer informatie: [factsheets Leefomgeving en Vergunningen, toezicht & handhaving \(VTH\)](#)

G. Veilig en weerbaar Brabant

Het aanpakken van ondermijning en het bevorderen van integriteit en weerbaarheid is een zaak van lange adem. Aan de hand van de 'Brabantse norm weerbare overheid' en de aanpak vanuit de bestuursopdracht [Veilig en weerbaar Brabant](#) is hier de afgelopen periode aan gewerkt. En samen met de netwerkpartners. De bestuursopdracht loopt eind 2023 af. Er heeft reeds een evaluatie plaatsgevonden, welke met Provinciale Staten is gedeeld. Op basis daarvan hebben

Statenleden in een oordeelsvormende themabijeenkomst met elkaar van gedachten gewisseld over een eventuele hernieuwde inzet vanaf 2024. Het is aan het nieuwe bestuur om te bepalen of er een hernieuwde inzet komt.

Meer informatie: [factsheet Veilig en weerbaar Brabant](#)

Factsheets

- ▶ BPLG
- ▶ GGA
- ▶ Water en bodem
- ▶ Milieu
- ▶ Natuur
- ▶ Stikstof
- ▶ Staleisen IOV
- ▶ Vergunningen, toezicht & handhaving
- ▶ Veilig en weerbaar Brabant

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ 4.1 **Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24
- ▶ 4.2 **Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27
- ▶ 4.3 **Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29
- ▶ 4.4 **Energietransitie**
pagina 31
- ▶ 4.5 **Klimaatproof**
pagina 32
- ▶ 4.6 **Samenbindende thema's**
pagina 33

4.2 DUURZAME VERSTEDELIJKING, VITAAL PLATTELAND EN MOBILITEIT

Het stedelijk gebied en het platteland hebben andere behoeften en dat vergt ook een andere aanpak en andere oplossingen. De bevolkingsgroei en de economische activiteiten in Brabant concentreren zich meer en meer in de vier grote stedelijke regio's (rond Eindhoven/Helmond, Tilburg, Breda en 's-Hertogenbosch). Dit leidt onder meer tot druk op de woningmarkt en meer (openbaar) vervoersbewegingen. Deze ontwikkelingen gaan samen met de groeiende noodzaak mobiliteit te verduurzamen en de ruimte klimaatbestendig in te richten. Dit biedt kansen op het gebied van klimaat en energie, circulaire economie, gezondheid en leefbaarheid.

Veilige, slimme en duurzame mobiliteit voor inwoners, bedrijven en bezoekers van Brabant vraagt om de aanpak van infrastructurele knelpunten (weg, spoor en elektriciteit), het beter benutten van de bestaande infrastructuur, het mogelijk maken van nieuwe slimme mobiliteitsoplossingen en het stimuleren van het gebruik van verschillende vormen van vervoer (fiets, openbaar vervoer, deelsystemen, elektrisch vervoer e.d.).

Verder ligt er een uitdaging het platteland vitaal te houden. Een belangrijk aspect is de landbouw, een krachtige sector in Brabant, in haar transitie te faciliteren. Dit is niet eenvoudig met alle zaken die daar invloed op hebben zoals stikstof, geur, klimaat, etc.

De majeure thema's in de komende periode op deze maatschappelijke hoofdpogave zijn:

A. Duurzame verstedelijking

Voor een duurzame ontwikkeling van ons stedelijk netwerk zal de komende jaren de nadruk meer komen te liggen op inbreiding en herstructurering in bestaande steden en dorpen.

Er is sprake van een 'kanteling', waarbij onder invloed van demografische veranderingen, economische ontwikkelingen en sociaal-maatschappelijke trends het accent (verder) verschuift van het toevoegen van nieuwe stedelijke (uitbreidings)ruimte naar het beheer, (beter) benutten en transformeren van de bestaande ruimte en gebouwde omgeving. Wat de opgaven voor wonen en werken betreft, is het van belang dat ruimtelijke keuzes die we samen met andere partijen maken, vooral maatschappelijke meerwaarde hebben en de ruimtelijke kwaliteiten van onze provincie versterken. Hierbij liggen verbindingen met thema's als klimaatadaptatie, energie, leegstand, circulariteit, slimme mobiliteit en sociale cohesie. Het gaat erom ruimtelijke ontwikkelingen duurzaam vorm te geven, waarbij diverse belangen worden afgewogen en het de uitdaging is verschillende maatschappelijke opgaven en belangen die in een gebied spelen (in hun integrale samenhang) te combineren.

Meer informatie: [factsheet Leefomgeving](#), [Duurzame verstedelijking](#) en [Majeure projecten & Ontwikkelbedrijf](#)

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

B. Mobiliteit en verstedelijking

In het [Beleidskader Mobiliteit: Koers 2030](#) is aangegeven dat de ontwikkeling van de verstedelijking en de ontwikkeling van mobiliteit hand in hand dienen te gaan. Het aantal inwoners en arbeidsplaatsen zal in de komende decennia in Brabant nog flink toenemen. In de 'Verstedelijkingsstrategie Brabant' is geconstateerd dat een transitie van het mobiliteitssysteem noodzakelijk is om die groei van aantal inwoners en arbeidsplaatsen te kunnen faciliteren. Onder een mobiliteitstransitie verstaan we een samenhangende aanpak die direct is gekoppeld aan de stedelijke transformatie, verdichting en functiemenging en die is gericht op het creëren van meer nabijheid en op minder, schoner en efficiënter verplaatsen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan binnenstedelijke ontwikkeling en aan het concentreren van verstedelijking rond openbaar vervoer knooppunten en mobiliteitshubs.

Meer informatie: [factsheet Mobiliteit](#)

C. Transitie landbouw

De landbouw in Brabant (en in Nederland) is bezig met een ingrijpende transitie om een vitale sector te blijven die in harmonie is met de omgeving. Tegelijkertijd zijn er problemen in relatie tot aspecten zoals stikstof, geur, fijnstof, verdroging, uitspoeling van nitraat en (resten van) gewasbeschermingsmiddelen, gebrek aan biodiversiteit op het boerenland, klimaat en regelmatig een haperend verdienmodel. De benodigde transitie van de landbouw is voor de sector van belang en ook voor het bereiken van de provinciale doelstellingen. Onder meer ook in het kader van NPLG/BPLG. Hiervoor is in 2021 het [Beleidskader Landbouw en Voedsel](#) vastgesteld door PS.

Meer informatie: [factsheet Landbouw & Voedsel](#)

Factsheets

- ▶ Leefomgeving
- ▶ Duurzame verstedelijking
- ▶ Mobiliteit
- ▶ Landbouw & Voedsel
- ▶ Majeure projecten & Ontwikkelbedrijf

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

4.3 DUURZAME EN CONCURRERENDE ECONOMIE

Een opgave van de provincie is om een robuuste, gezonde regionale economie te stimuleren. De Brabantse economie kenmerkt zich door sterke ecosystemen op het gebied van high tech & materialen, agro & food, smart maintenance, life science & health en in toenemende mate biobased & circulaire economie. Bedrijven en kennisinstellingen uit deze ecosystemen kunnen een bijdrage leveren aan één of meer van de maatschappelijke opgaven, zoals koolstofarme energiesystemen, circulaire economie, verduurzaming van de agrofoodsector, gezond ouder worden, slimme mobiliteit, digitalisering en 'smart industry'. Voorbeelden van deze clusters zijn Brainport Industries, Pivot Park en de Automotive Campus waar de provincie een stimulerende rol heeft. Ook de sectoren cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd zijn relevant voor de Brabantse economie. Bovendien dragen zij bij aan een levendig Brabant.

De majeure thema's in de komende periode op deze maatschappelijke hoofdpogave zijn:

A. Economie

Begin 2020 is het Beleidskader Economie 2030 vastgesteld. Brabant wil in 2030 een duurzame en welvarende economie zijn. Het wil bovendien elk moment in staat zijn in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Dat doen we door te werken aan een inclusieve, toekomstbestendige en veerkrachtige economie die ook op lange termijn brede welvaart voor alle Brabanders garandeert. In 2030 willen wij als provincie onze internationaal concurrerende, duurzame en innovatieve economie verder versterken.

Voor het economisch programma zijn dat onder meer missiegedreven innovatiebeleid, talentontwikkeling, Europa & internationalisering en ruimtelijke economische structuurversterking met inbegrip van werklocaties. Ons innovatiebeleid is missiegedreven. Dat betekent dat de

toetssteen van ons handelen is in hoeverre nieuwe initiatieven bijdragen aan de brede maatschappelijke opgaven. De opgaven die wij centraal stellen zijn energie, gezondheid, klimaat, grondstoffen en voedsel. Belangrijke schakel in sterke kennis- en innovatiesystemen is de beschikbaarheid en toepassing van sleuteltechnologieën, zoals fotonica, bio- en nanotechnologie en digitale technologie.

De economie herstelt zich weliswaar snel na de coronacrisis, maar we krijgen ook met andere uitdagingen te maken. Toeleveringsketens zijn nog altijd verstoord, wat internationale handel en productie bemoeilijkt, met tekorten tot gevolg. De inval van Rusland in Oekraïne verstoort dit nog verder, in het bijzonder op de energiemarkt. Dichter bij huis blijven bedrijven last ondervinden van netcongestie, de stikstofproblematiek en krapte op de arbeidsmarkt. De structurele krapte op de arbeidsmarkt zet de groei van de economie onder druk en noopt om met behulp van digitalisering en AI slimmer te werken.

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

Meer informatie: factsheets Generiek economisch beleid, Missiegedreven innovatie, Talentontwikkeling en Circulaire economie

B. Levendig Brabant

Op 3 februari 2023 hebben Provinciale Staten het Beleidskader Levendig Brabant 2030 vastgesteld. Dit kader integreert de sectoren cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd. Het beleid is erop gericht om een levendig en aantrekkelijk leef-, woon-, vestigings- en verblijfsklimaat in Brabant in stand te houden en te versterken. Opdat er voor iedereen wat te doen en te beleven is. Dat doet de provincie door te werken aan een passend en inclusief aanbod, aan innovatie en vernieuwing en door bij te dragen aan jeugd aanbod en talentontwikkeling. De provincie zoekt daarbij nadrukkelijk de verbinding tussen cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd en onze maatschappelijke opgaven om de kracht van de vier sectoren ook daar van betekenis te laten zijn. Deze opgaven vragen om creativiteit, verbeelding en innovatie. In de loop van 2023 wordt de uitvoeringsagenda 2024-2027 (op basis van het Beleidskader Levendig Brabant) opgesteld.

Meer informatie: [factsheet Levendig Brabant](#)

Factsheets

- ▶ Generiek economisch beleid
- ▶ Missiegedreven innovatie
- ▶ Talentontwikkeling
- ▶ Circulaire economie
- ▶ Levendig Brabant

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

4.4 ENERGIETRANSITIE

Klimaatverandering heeft impact op de Brabantse leefomgeving. De wettelijke klimaatdoelen in Nederland zijn 55% broeikasgasreductie per 2030 (beleidsinzet op 60%) en klimaatneutraliteit vanaf 2050. Deze doelen zijn momenteel nog niet binnen bereik. De energietransitie richt zich daarbinnen specifiek op het terugdringen van de uitstoot van het broeikasgas CO₂ als gevolg van (fossiel) energieverbruik en op het realiseren van een toekomstbestendige duurzame energievoorziening.

In 2022 kreeg heel Brabant te maken met netcongestie: een provinciebreed tekort aan transportcapaciteit voor elektriciteit. De ontoereikende elektriciteitsinfrastructuur raakt alle sectoren, van supermarkt tot energie-hub tot duurzaam opwek-project. De grootste impact heeft dit voor de industrie: van nieuw te vestigen bedrijven tot bestaande grootverbruikers die willen elektrificeren. Hoewel er veel extra inzet is en wordt geleverd, ook vanuit gemeenten, netbeheerders, ACM en Rijk, zal het energiesysteem komende decennia een begrenzing blijven vormen voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Brabant.

Op basis van de Omgevingsvisie en Energieagenda is het doel dat in 2030 50% van de energie wordt opgewekt uit duurzame bronnen en in 2050 100%, grotendeels afkomstig uit Brabant. Ter realisatie van de wettelijke klimaatdoelen zijn in het Energieakkoord 2013 en in de vier Brabantse RES'en (n.a.v. het Klimaatakkoord 2019) afspraken gemaakt over de hoeveelheid grootschalige duurzame opwek. De mix aan duurzame energiebronnen is divers met zon, wind en warmte (bv. geothermie, aquathermie) als bekendste voorbeelden en biomassa als discussiepunt.

We hebben vanuit het Rijk een regierol gekregen op het gebied van regionale energie-infrastructuur, inclusief het periodiek opstellen van een PMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat naar analogie van het nationaal MIEK). Ook ligt er de nieuwe provinciale taak op het gebied van Verduurzaming van de Industrie via de Cluster Energiestrategieën (CES'en).

Meer informatie: [factsheet Energie](#)

Factsheet

- ▶ Energie

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

4.5 KLIMAATPROOF

Het klimaat verandert. Ook in Brabant wordt het warmer én droger én natter en krijgen we vaker te maken met extreem weer. Dat raakt onze gezondheid, veiligheid, leefbaarheid, voedselvoorziening, natuur en economie. Twee van de hoofdopgaven in de Brabantse Omgevingsvisie zijn hieraan gewijd: de Brabantse Energietransitie en Klimaatproof Brabant.

Als provincie zetten we in op:

- Klimaatmitigatie: het beperken van klimaatverandering door bij te dragen aan het terugdringen van broeikasemissies via o.a. de energietransitie en circulaire economie.
- Klimaatadaptatie: het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering door Brabant klimaatbestendig in te richten.

Deze inzet op klimaatmitigatie en -adaptatie verdient aandacht in ieder beleidskader en in de uitvoering van ieder programma. Bijvoorbeeld ook in overstijgende trajecten zoals de Brabantse Verstedelijkingsstrategie, het ruimtelijk voorstel en het Brabants Programma Landelijk Gebied.

Meer informatie: [factsheet Klimaatopgave](#)

Factsheet

- ▶ Klimaatopgave

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

4.6 SAMENBINDENDE THEMA'S

In het addendum op het Bestuursakkoord 2020-2023 zijn brede welvaart, inclusief gezondheid en digitalisering als samenbindende thema's aangemerkt. Dat wil zeggen dat deze thema's dwars door alle dossiers en opgaven heen lopen en invulling moeten krijgen via alle beleidsvelden. Naast de vijf maatschappelijke hoofdopgaven uit de Omgevingsvisie zijn dit daarmee belangrijke bouwstenen voor beleid.

A. Brede welvaart inclusief gezondheid

Brede welvaart is geen kader of beleid, het is een 'kompas' om met een brede en integrale blik te kijken naar welvaart in Brabant. Dat kompas is niet voor iedere regio hetzelfde, iedere regio kent verschillende uitdagingen om het brede welvaartsniveau te vergroten.

De provincie wil dat iedere Brabander een kwalitatief goed leven kan leiden. Dit samenbindend thema, loopt als rode draad door verschillende programma's heen. Inmiddels is er een Uitvoeringsagenda Brede Welvaart vastgesteld waarin wordt voortgebouwd op de weg die is ingezet in de Brabantse Omgevingsvisie. Ook wordt hierin aangehaakt op de al door PS vastgestelde provinciale beleidskaders zoals bijvoorbeeld economie, gezondheid, landbouw & voedsel, natuur en milieu. Dit betekent dat we met de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart uitwerking geven aan doelen uit bestaande beleidskaders.

Gezondheid

De provincie draagt op verschillende manieren bij aan gezondheid van de Brabander. Maar gezien de toegenomen urgentie op het gebied van gezondheid en de ambitie van drie gezonde levensjaren erbij in 2030, is een blijvende inspanning nodig. In het Beleidskader Gezondheid is te lezen dat de provincie tot 2030 de volgende drie sporen volgt:

1. Van norm naar continue verbetering: we zetten in op een verbeterfilosofie binnen onze begrotingsprogramma's.
2. Van zorg naar gezondheid: we zetten in op een transitie van zorg naar positieve gezondheid, waardoor er meer inzet komt op preventie.
3. Ter ondersteuning van de inzet van de provincie én die van andere partijen, investeert de provincie in datagedreven werken op het gebied van gezondheid. Bestaande en nieuwe Brabantse data over gezondheid worden samengebracht. Dit dient als basis voor de keuze en evaluatie van interventies.

Meer informatie: [factsheets Brede welvaart en Gezondheid](#)

4. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **4.1 Gezonde en Veilige leefomgeving**
pagina 24

- ▶ **4.2 Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit**
pagina 27

- ▶ **4.3 Duurzame en concurrerende economie**
pagina 29

- ▶ **4.4 Energietransitie**
pagina 31

- ▶ **4.5 Klimaatproof**
pagina 32

- ▶ **4.6 Samenbindende thema's**
pagina 33

B. Digitale transformatie / digitalisering.

De digitale transformatie is in volle gang en onontkoombaar. Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel en hebben steeds meer impact op onze samenleving en economie. Deze digitale transformatie biedt onder meer kansen voor het verbeteren van de levenskwaliteit van mensen (o.a. gezondheid), verduurzaming en de economie. Ook in onze provincie en onze provinciale organisatie is de digitale transformatie volop aan de gang. Een steeds complexere wordende maatschappelijke context eist bovendien de strategische inzet van data om onze rol als middenbestuur echt waar te maken. Denk bijvoorbeeld aan de rijksopdracht om te komen tot één ruimtelijk voorstel voor Brabant of het stikstofvraagstuk. Digitalisering en data worden steeds meer de kern van onze (strategische) beleidsontwikkeling, onze dienstverlening en onze bedrijfsprocessen. Daarvoor is het noodzakelijk onze ICT-omgeving toekomstbestendig en cloud-based te maken.

Verantwoordelijkheid om grondrechten te beschermen

Digitale transformatie brengt ook risico's met zich mee. Als provincie hebben wij samen met de andere overheidslagen (EU, Rijk, gemeenten en koepelorganisaties) de verantwoordelijkheid om publieke waarden in deze transformatie te borgen en de grondrechten van onze inwoners en bedrijven te beschermen. Denk onder meer aan privacy, gegevensbescherming en cyberveiligheid. We hebben een wettelijke verplichting om transparant te zijn in data die we via sensoren vergaren en algoritmes die we gebruiken voor onze dienstverlening. Voor al deze aspecten geldt dat als het mis gaat, de impact ongekend en de schade enorm is. Niet alleen in financieel opzicht, maar zeker ook

in termen van vertrouwen van burgers en bedrijven in ons als publieke organisatie.

Digitale transformatie als 'Chefsache'

De digitale transformatie heeft dus zowel interne als externe betekenis. Intern omdat deze transformatie bijdraagt aan verhoging van de effectiviteit en efficiëntie van onze organisatie. Extern omdat ze ook van invloed is op ons draagvlak en op onze legitimiteit als publieke organisatie in de samenleving (als het goed gaat, maar zeker ook als het mis gaat). Daarnaast voeren zowel de Europese Unie als het Rijk een ambitieuze digitaliseringsagenda die zowel kansen als verplichtingen in de komende bestuursperiode met zich meebrengen, zoals de implementatie van wetgeving rondom cyberveiligheid, data en online dienstverlening. Vanwege het bovenstaande - en door de toenemende afhankelijkheid van data en technologie - was de digitale transformatie een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt (digitale transformatie als 'Chefsache').

Meer informatie: [factsheet Digitale transformatie](#)

Factsheets

- ▶ Brede welvaart
- ▶ Gezondheid
- ▶ Digitale transformatie

5. HOE WIJ (SAMEN)WERKEN

Samen Brabant mooier maken. Dit vereist samenwerking. Tussen bestuur en ambtelijke organisatie. Tussen ambtelijke organisatie en griffie. Binnen de ambtelijke organisatie. En natuurlijk met al onze partners. Deze samenwerking geven we vorm vanuit de maatschappelijke opgaven. Door bewust na te denken over wat we willen bereiken en hoe we daar een bijdrage aan kunnen en willen leveren: gaan we richting geven, beweging stimuleren of juist mogelijk- en waarmaken?

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ 5.1 Een opgegegestuurde netwerkorganisatie
pagina 36
- ▶ 5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget
pagina 38
- ▶ 5.3 Samenwerken met onze partners
pagina 40

5.1 EEN OPGAVEGESTUURDE NETWERKORGANISATIE

De wereld om ons heen verandert snel. Dat vraagt van ons als provincie dat we veerkrachtig, flexibel en oplossingsgericht zijn. We zijn er daarbij van overtuigd dat we als organisatie meer toegevoegde waarde leveren als we denken en doen vanuit de maatschappelijke opgaven. Alles wat we doen, draagt direct of indirect bij aan het realiseren van de bestuurlijk vastgestelde doelen en ambities. Het is belangrijk daarbij integraal te kijken en samenhang tussen opgaven te creëren.

Netwerkorganisatie

Een belangrijk onderdeel van de provinciale rol is netwerksturing. Hoe zorgen we ervoor dat partijen elkaar versterken en samen werken aan het realiseren van gezamenlijke doelen? Als provincie sturen we door in afstemming met onze partners deze doelen te bepalen en kaders te stellen. En partners ruimte en vertrouwen te bieden om hun werk te kunnen doen. We moeten goed naar elkaar luisteren en soms ook besluiten nemen waar niet iedereen het mee eens is. Het samenspel tussen al deze actoren is cruciaal om resultaten te bereiken. Dit vraagt ook nieuwe vormen van samenwerking tussen overheden onderling en met (markt)partijen. Die bovendien gedragen en begrepen worden door inwoners en gecontroleerd kunnen worden door volksvertegenwoordigers.

Set van programma's

We hebben ons georganiseerd aan de hand van een set programma's naar overzicht die allen direct of indirect bijdragen aan de Brabantse opgaven. Door onderscheid te maken tussen soorten programma's (ontwikkel-, realisatie-,

aanjaag- en concernprogramma's) en het aantal programma's te beperken, komen we tot een meer integrale en samenhangende werkwijze. Als organisatie zijn we volop aan de slag om deze werkwijze verder door te ontwikkelen en te optimaliseren. En dat blijven we uiteraard doen.

Een voorbeeld van de doorontwikkeling is het opgegegestuurd programmeren. De opgaven en daaraan gekoppelde ambities en doelen staan centraal. Mensen en middelen worden vervolgens zodanig ingezet dat zij optimaal resultaten kunnen boeken die bijdragen aan deze ambities/doelen. Het creëren van de juiste samenhang tussen ambities, doelen en resultaten is een cruciale succesfactor. Resultaten zijn concrete zaken die uitgevoerd of opgeleverd worden zoals een dienst, project of overeenkomst.

Randvoorwaardelijk: basis op orde

Als organisatie ondersteunen en faciliteren wij het werken aan bestuurlijke ambities. Om dit optimaal, betrouwbaar, rechtmatig en zorgvuldig te kunnen doen, moet de basis op orde zijn. Denk aan een goed werkende en ontzorgende

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **5.1 Een opavegestuurde netwerkorganisatie**
pagina 36
- ▶ **5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget**
pagina 38
- ▶ **5.3 Samenwerken met onze partners**
pagina 40

ICT omgeving. Maar ook dienen we onberispelijk te zijn als overheid aan de eisen die gesteld worden wat betreft informatiebeheer, informatieveiligheid en informatiedeling (o.a. de Wet open overheid).

Uitvoeringskracht

Bij iedere inhoudelijke beleidskeuze is het noodzakelijk mee te nemen wat er nodig is om die ambitie daadwerkelijk uit te kunnen voeren. Denk daarbij aan het budget, de benodigde capaciteit én de organisatorische ondersteuning (o.a. bedrijfsvoeringskosten). Voldoende uitvoeringskracht is cruciaal. Op dit moment is de krappe arbeidsmarkt hierin een grote uitdaging. Het vinden van voldoende én geschikt personeel met de juiste kennis en competenties is lastig. Met het oog op de vergrijzing lijkt deze ontwikkeling zich de komende jaren door te zetten. En niet alleen wij hebben hier last van. Ook bij onder meer bedrijven en gemeenten speelt dit een grote rol. Partners waar we op allerlei terreinen afhankelijk van zijn om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Brabant.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Om onze uitvoeringskracht op pijl te houden en af te kunnen stemmen op (nieuwe) politieke doelen is aantrekkelijk werkgeverschap een basisprincipe. Om nieuwe collega's te kunnen werven, maar ook om huidige medewerkers te behouden. Dat vraagt aandacht voor werkdruk, voor passende arbeidsvoorwaarden, voor prettige werkomstandigheden, voor persoonlijke ontwikkeling, voor opleiding, voor diversiteit en inclusie, voor het benutten van talenten, voor vitaliteit, etc.

De omvang van de opgaven in combinatie met de arbeidsmarkt betekent dat er een grens zit aan wat mogelijk is. Net als dat er een grens zit aan de beschikbare fysieke ruimte bijvoorbeeld. Niet alles kan tegelijk. Dit vergt duidelijkheid over wat wel en niet mogelijk is. En om heldere keuzes wat prioriteit heeft. Het samenspel tussen bestuur en organisatie is hierin essentieel.

Wendbaar en innovatie

De maatschappelijke opgaven zijn complex en niet altijd voorspelbaar. Bovendien kan een politieke koers van richting veranderen. Uitvoeringskracht vraagt daarom ook om een organisatie die meebeweegt en in staat is te vernieuwen. Op inhoud, maar ook als het gaat om samenwerken met partners of klantgericht te denken. Via bijvoorbeeld BrabantNext werken we aan het verder ontwikkelen van deze vaardigheden. Maar ook een stevige IT basis is hiervoor nodig om als overheidsorganisatie het werk goed te kunnen doen.

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ 5.1 Een opavegestuurde netwerkorganisatie
pagina 36
- ▶ 5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget
pagina 38
- ▶ 5.3 Samenwerken met onze partners
pagina 40

5.2 FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN EN HET ORGANISATIEKOSTENBUDGET

In het financieel voorjaarsbericht van 7 maart 2023 is het financieel perspectief geschetst voor de komende bestuursperiode. Zie deze [Statenmededeling](#). In het document zijn ook een aantal relevante ontwikkelingen geschetst zoals de gevolgen van inflatie, stijgende energie- en uitvoeringskosten, de hervorming van het Provinciefonds en de ontwikkelingen rond de immunisatieportefeuille. Voor dit laatste onderwerp is bovendien een [factsheet](#) gemaakt met verdiepende informatie.

Een aanvullend financieel thema dat aandacht behoeft is het Organisekostenbudget.

Organisekostenbudget (OKB) en personele capaciteit

De omvang van de provinciale organisatie wordt (financieel) bepaald door de omvang van het Organisekostenbudget (OKB). Dit is het budget dat beschikbaar is voor het functioneren van de provinciale organisatie.

Via het OKB stellen Provinciale Staten jaarlijks capaciteitsbudget beschikbaar om personele capaciteit (eigen personeel en externe inhuur) in te zetten om het provinciale takenpakket uit te voeren. Naast het capaciteitsbudget bestaat het OKB uit 'overige personeelsbudgetten' en 'overige bedrijfsvoeringsbudgetten'.

De afgelopen jaren staat het capaciteitsbudget onder druk:

- De provinciale ambities zijn groot, groter dan met de beschikbare capaciteit te realiseren is.

- Naast deze kwantitatieve druk is er ook sprake van een kwalitatieve, opwaartse druk. Door de veranderende samenleving verandert de aard van het werk en de daarvoor benodigde competenties en kennis van medewerkers. Deze competenties en kennis vragen een hogere salarisinschaling en daarmee een hogere gemiddelde loonsom.
- Door de krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijker geschikte mensen te werven. Vaker moet daarom uitgeweken worden naar externe inhuur. Dit is een relatief dure oplossing. Bovendien zijn de inhuurtarieven de afgelopen jaren harder gestegen dan de provinciale salarissen (CAO).

Gelet op deze ontwikkelingen staat de kwaliteit van de dienstverlening op termijn onder druk. Door de bovenstaande ontwikkelingen is het wenselijk dat het gemiddelde salarisbudget per fte verhoogd wordt, zodat ruimte gecreëerd wordt om het gemiddeld salarisniveau te verhogen om zo medewerkers met de gewenste competenties en kennis te kunnen behouden en aantrekken. Wanneer het gemiddelde

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **5.1 Een opgavegestuurde netwerkorganisatie**
pagina 36
- ▶ **5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget**
pagina 38
- ▶ **5.3 Samenwerken met onze partners**
pagina 40

salarisbudget per fte gelijk blijft, kan minder capaciteit voor worden geleverd en daalt het aantal beschikbare fte. Dit heeft consequenties voor de beschikbare capaciteit om taken uit te voeren en maakt prioriteitstelling om bepaalde taken minder of niet meer te doen noodzakelijk.

Scheiding programmabudget/organisatiekostenbudget

Op dit moment is er een scherpe grens tussen programmabudgetten om de doelen te bereiken en het capaciteitsbudget OKB op basis van door Provinciale Staten gestelde kaders. Het totale organisatiekostenbudget is taakstellend. Programmabudgetten mogen niet ingezet worden voor het inzetten van personele capaciteit.

Overheveling van programmabudget naar het capaciteitsbudget OKB is een begrotingswijziging (bevoegdheid PS) en vraagt daarmee om een 'zwaar' en relatief langdurig besluitvormingsproces. Dit proces werkt vertragend en draagt niet bij aan de slagvaardigheid en flexibiliteit van de organisatie. Overwogen zou daarom kunnen worden om een minder scherpe grens tussen programmabudgetten en capaciteitsbudget OKB te hanteren. Bijvoorbeeld door de bevoegdheid voor de overheveling van programmabudget naar capaciteitsbudget OKB (en daarmee de verantwoordelijkheid voor de omvang van de organisatie) bij GS en de directie te leggen en hen hierover op de S&V-momenten (burap's en jaarrekening) aan Provinciale Staten te laten rapporteren.

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ 5.1 Een opgevegestuurde netwerkorganisatie
pagina 36
- ▶ 5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget
pagina 38
- ▶ 5.3 Samenwerken met onze partners
pagina 40

5.3 SAMENWERKEN MET ONZE PARTNERS

We werken continue samen aan de opgaven waar we als provincie voor staan. Met inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen, kennispartners, verbonden partijen, gemeenten en waterschappen. Iedereen draagt vanuit zijn/haar rol een steentje bij aan de ontwikkeling van Brabant. De rol van de provincie kan steeds anders zijn. Evenals de samenwerkingsvorm.

Participatie

Het startpunt van samenwerking is rekening te houden met elkaars belangen en behoeftes en gebruik te maken van ieders kennis, expertise en creativiteit. Maar ook ons uitnodigend en welwillend op te stellen richting diegenen die goede plannen en ideeën voor Brabant hebben is van belang. Dat doen we met participatie. Hoe we dat precies aanpakken, hebben we uitgewerkt in ons Brabants Participatiekompas.

<https://publicaties.brabant.nl/participatiekompas>

Participatie en de Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet gaat er op het gebied van participatie de komende periode wel iets veranderen: was participatie tot nu toe nog vrijwillig, onder de Omgevingswet wordt participatie in een flink aantal gevallen verplicht. Bijvoorbeeld bij nieuw beleid of bij grote projecten in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet schrijft dan voor dát aan participatie moet worden gedaan, maar niet hóe. Hoe we participatie willen vormgeven moeten we zelf vastleggen in ons participatiebeleid. Het kompas en het beleid vullen elkaar straks aan. Het participatiebeleid leggen we snel ter besluitvorming aan uw Staten voor, aangezien de Omgevingswet naar verwachting per 1 januari 2024 ingaat.

Gemeenten en waterschappen

De maatschappelijke hoofdogaven pakken we samen op met de Brabantse gemeenten en waterschappen. Het zijn vraagstukken die alleen door sterke, samenwerkende overheden opgelost kunnen worden. Onze uitgangspositie is goed: samenwerking zit in de genen van Brabant. In de loop van 2023 wordt aan Provinciale Staten het Beleidskader Toekomstbestendig Bestuur ter besluitvorming voorgelegd. Hierin beschrijven we hoe we als provincie de komende jaren verder vorm en inhoud willen geven aan het versterken van het Brabants openbaar bestuur en onze eigen rol daarin. Meer informatie staat in de factsheet 'Kwaliteit openbaar bestuur'.

Interprovinciaal Overleg (IPO)

Via het Interprovinciaal Overleg werken we samen met de andere provincies. Het IPO behartigt de gezamenlijke belangen in Den Haag en Brussel. Enerzijds door een informerende en richtinggevende rol te spelen bij de voorbereiding van beleid dat voor provincies van belang is. Anderzijds door kennisdeling met en informatievoorziening aan de provinciale partners en stakeholders. Meer informatie is te vinden op <https://www.ipo.nl/>

5. DE BRABANTSE OPGAVEN

- ▶ **5.1 Een opavegestuurde netwerkorganisatie**
pagina 36

- ▶ **5.2 Financiële ontwikkelingen en het organisatiekostenbudget**
pagina 38

- ▶ **5.3 Samenwerken met onze partners**
pagina 40

BrabantStad

BrabantStad is een samenwerking tussen Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, Tilburg en de provincie Noord-Brabant. BrabantStad richt zich op het scheppen van een internationaal concurrerend en duurzaam groeiend stedelijk netwerk. De hoofdambitie is door te groeien naar de top 5 van Europese kennis- en innovatieregio's. Centraal daarin staan de toekomstambities 'Digitale Stad', 'Cultuur & Sport', 'Sociaal-maatschappelijk', 'Duurzame Verstedelijking' en 'Mobiliteit'.

Neem voor meer informatie een kijkje op <https://www.brabantstad.nl/>

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn publiek- of privaatrechtelijke organisaties waarin wij als provincie een bestuurlijk én financieel belang hebben. Deze partijen zetten wij in om een bijdrage te leveren aan onze maatschappelijke opgaven. Enkele voorbeelden zijn de drie Omgevingsdiensten (Midden- en West Brabant, Zuidoost Brabant en Brabant Noord), Eindhoven Airport en Enexis. In totaal hebben wij circa 40 verbonden partijen. Deze zijn erg verschillend van aard en omvang. Het beleid is vormgegeven in de Kadernota verbonden partijen. Deze wordt de komende periode geactualiseerd en wordt daarna ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. In deze [factsheet](#) staat meer informatie over verbonden partijen.

Subsidies

Een andere veel gebruikte vorm van samenwerking om beleid en ambities te realiseren is het verstrekken van subsidies.

In deze [factsheet](#) is verdere informatie te vinden over hoe dit instrument werkt. Denk aan de kengetallen, het verschil tussen subsidieregelingen en begrotingssubsidies en het subsidieregister. Deze kennis helpt om subsidies op een effectieve wijze in te zetten. De Algemene subsidieverordening wordt in 2023 geëvalueerd. De geactualiseerde verordening wordt daarna ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

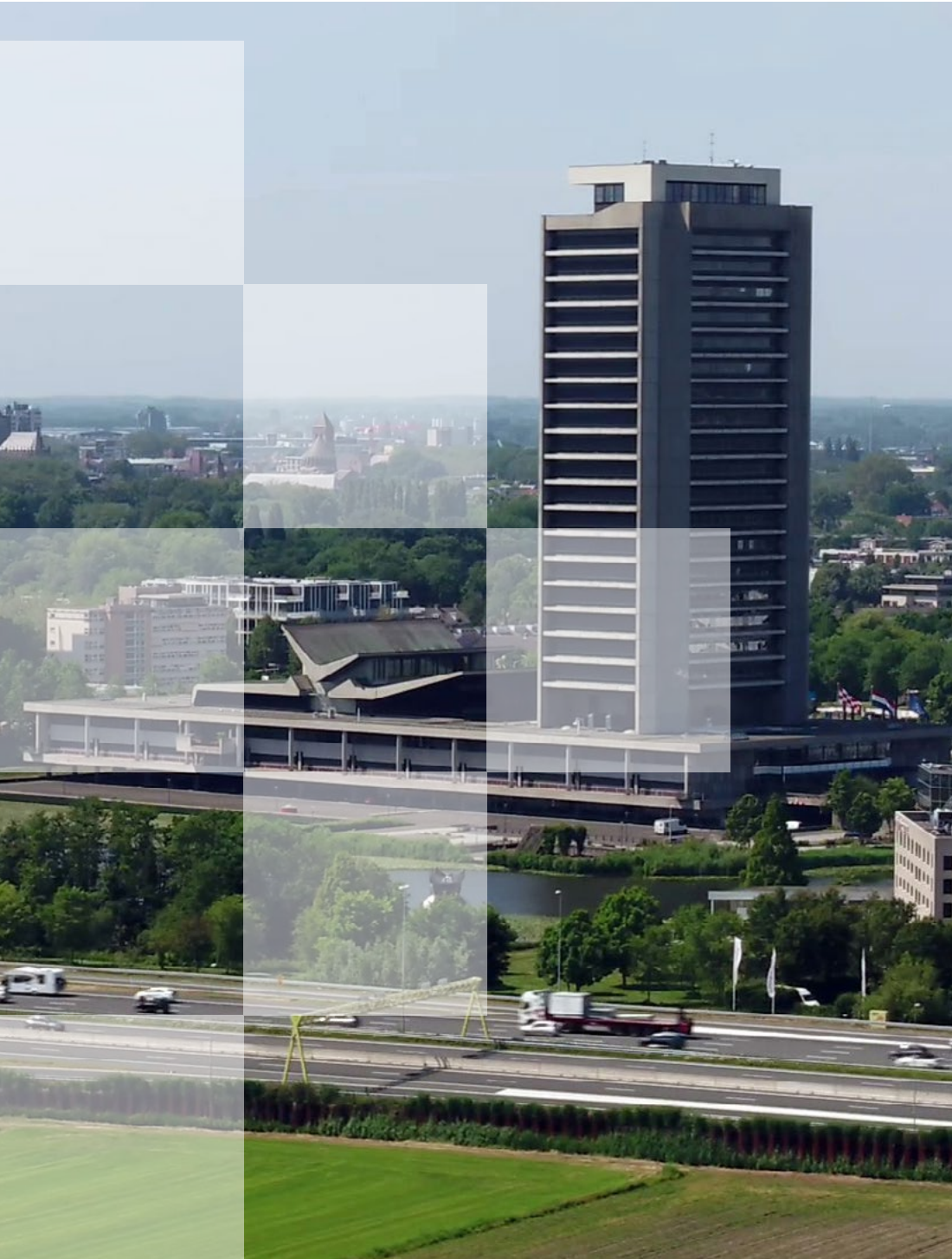
Kennispartners

Als provincie werken wij actief samen met onze kennispartners bij het agenderen, onderzoeken en duiden van maatschappelijke ontwikkelingen. Ook adviseren zij bij het vormen en evalueren van beleid. Iedere kennispartner doet dat vanuit haar eigen rol en invalshoek.

- BrabantKennis: ontwikkelt kennis, inspireert beleidsmakers en agendeert relevante thema's. <https://www.brabantkennis.nl/>
- BrabantAdvies: adviseert over belangrijke provinciale beleidsvraagstukken. <https://www.brabantadvies.com/>
- PON & Telos: verzamelt via diverse onderzoeksmethodieken relevante data en feiten. <https://hetpon-telos.nl/>

Factsheets

- ▶ Subsidies
- ▶ Verbonden partijen
- ▶ Kwaliteit Openbaar Bestuur
- ▶ Immunisatieportefeuille

BIJLAGEN FACTSHEETS

FACTSHEETS

Gezonde en Veilige leefomgeving

- ▶ BPLG
- ▶ GGA
- ▶ Water en bodem
- ▶ Milieu
- ▶ Natuur
- ▶ Stikstof
- ▶ Staleisen IOV
- ▶ Vergunningen, toezicht & handhaving
- ▶ Veilig en weerbaar Brabant

Duurzame verstedelijking, vitaal platteland en mobiliteit

- ▶ Leefomgeving
- ▶ Duurzame verstedelijking
- ▶ Mobiliteit
- ▶ Landbouw & Voedsel
- ▶ Majeure projecten & Ontwikkelbedrijf

Duurzame en concurrerende economie

- ▶ Generiek economisch beleid
- ▶ Missiegedreven innovatie
- ▶ Talentontwikkeling
- ▶ Circulaire economie
- ▶ Levendig Brabant

Energietransitie

- ▶ Energie

Klimaatproof

- ▶ Klimaatopgave

Overkoepelende factsheets

- ▶ Brede welvaart
- ▶ Gezondheid
- ▶ Digitale transformatie
- ▶ Ruimtelijk voorstel

Hoe wij (samen)werken

- ▶ Kwaliteit openbaar bestuur
- ▶ Interbestuurlijk toezicht
- ▶ Subsidies
- ▶ Verbonden partijen
- ▶ Externe betrekkingen
- ▶ Immunisatieportefeuille